

Landet lär 61 Så utvecklar Leader långsiktiga resultat - Om en ny modell för effektutvärdering

Hej och välkomna ska ni vara till landet!

Rani Norberg heter jag och jag är kommunikatör på Landsbygdsnätverkets kansli. Idag ska det handla om en ny modell för utvärdering i.

Ja, vi har ju med våra föreläsare också

som i dag är Jörgen Johansson och Mats Holmqvist. Vi spelar in det här avsnittet och du kan se det igen när du vill på vår webb. Och adressen är Landsbygdsnätverket.NE.se. Snedstreck landet lagom.

Här kan du också anmäla dig till våra kommande webinarier, så håll utkik på vår hemsida så får du se vad vi kommer ta upp framöver.

Du som tittar på det här kan också välja att följa webinariet i webbläsaren eller genom att ladda ner som klienten antingen till din dator eller mobiltelefon som en app.

Med den här klienten får du tillgång till alla funktioner i det här webinariet. Men om du inte vill eller kan ladda ner den så kommer du ändå kunna se och höra det som vi pratar om här i din webbläsare.

Har du några tekniska problem så brukar det mesta lösas sig om du går ur programmet och sedan kommer tillbaka in igen.

Du själv kommer varken synas eller höras i det här webinariet, men du kan ställa frågor och skriva kommentarer i chatten. Det finns det knapplängst ner längs med listan här nedanför och för att alla ska se din fråga så är det viktigt att du ställer in dig på euron när du ska skicka ditt meddelande. I chatten har vi en chattmoderator som kommer att samla ihop era frågor under föreläsningen och så ställer vi dem till våra föreläsare efteråt.

Se till att ha chattfönstret öppet hela tiden så ser du vad som händer där. Idag kommer vi hålla på till kvart i ett men efter det kommer vi ha ett kort eftersnack och där du som tittar då kan få vara med och ställa frågor och vara med och

pratamed föreläsarna. Så häng kvar efteråt om du villvara med på det innan vi kör igång. Här skavi visa. Här får ni

lite frågor som dyker upp

och det är lite frågor gällande var nisitter någonstans. Om det då ärGöteborg, Malmö, annan stad, tätort,landsbygd eller bygd. Och här ser vi.

Titta här. Det är väldigt många härfrån landsbygden. Jag. Precis och sektorn där det är lite blandat är också en stordel på ideell sektor. Vad kul!

Just det och då ska vi se här.

Då har vi resultatet här ska ni få se.

Som ni ser här så har vi en mängdav majoriteten för landsbygd och kust, byggd en delfrån Stockholm, Göteborg, Malmö. Annan stad kommer därpå tredjeoch tätort lite mindre där och sedan skavi se också. Ja, ideell sektor är det som är mest. Och sedan har vi myndighet sektorn därpå en andra plats,

näringslivs och företagssektorn och tredje.Och i forsknings och utbildningssektorn

har vi det på sista plats. Men vad kul att så många av er kan varamed idag! Då är det såhär attjag tänkte att Mats och Jörgen ska få sätta på sinamikrofoner och så ska ni fåse vilka de är. De kommer i bild alldeles straxhär. Ser. Då har vi också. Vi ska fåfram Jörgen också. Där ska vi se

då. Tänker jag att jag villbara säga några korta ord om våra herrar som ska fåprata för er idag. Jörgen, du är docenti statsvetenskap på Förvaltnings Högskolan vid Göteborgs universitetoch Mats, Du är filosofie doktor i arbetsvetenskapvid Högskolan i Halmstad. Varsågoda!Scenen är så mycket att

vi ska. Dela skärm

med HD.

Och. Vi ska först berätta väldigt snabbtatt det här projektet som vi har haft har löpt under väldigt lång tid.Det är unikt på det sättet att det varit så länge och också attdet har haft ett upplägg som har varit explorativoch utforskande. Vi har prövat oss framoch vi har tagit steg på vägen som sedan harformat vägen. Det har inte funnits en färdigväg från början eller färdiga modeller utan vi har

sökt oss fram ett steg i taget och byggt vidare på det som vi har fåttfram längs vägen. Vi har väldigt spännande sett att jobba på det visetatt det har blivit på

det sättet. Upplägget har varit att för här finns det inte färdiga svar på de här frågorna som vi har jobbat med, utan vi har fått utveckla och testat flera saker.

Men vi har ju samlat in mycket data under de här åren och värt att nämna här är väl att vi har gjort innehållsanalys av de nationella programmen och sedan valde vi ut 14 kärnområden. Som som spred sig över hela landet på olika sätt. Så mycket olikheter som möjligt. Vi kunde hitta och läste deras strategier, lokala strategier och sedan läste vi också. Djupt läste vi också 69 projektansökningar för att få svar på en del frågor som har kommit sen. Sedan gjorde vi en analys av 24 projekt

och då vi intervjuade 24 projektägare. Kommer lite mer om det sedan. Och sen har jag varit med i ett litet parallellt projekt som heter Lärande och innovation som har varit med fem områden i sydvästra Sverige under de här åren och faktiskt mer än så. Till och med fem år. Där har det varit mycket observerande, pratande, utbyte av kunskaper och väldigt lärorikt projekt som det finns rapporter och saker att läsa om också. Men det har varit väldigt bra för att stärka och bolla saker som har hänt i det här projektet som vi nu ska prata om. Och det som har

drivit våra projekt har varit fyra frågor som kommer från Jordbruksverkets uppdrag och vi tänkte gå igenom dem här och snabbt summerade första tre svaren och så prata lite mer om det fjärde.

Det första handlar om intervention logiken. Hur ser den ut? Intervention logiken? Och hur hänger egentligen ihop? Det här med från från nationella program, via lokala strategier till faktiska konkreta projekt. Så hur? Hur är det tänkt är det tänkt? Hur ser det där ut och är det idealt? Ska det vara på det här sättet egentligen? Att det ska hänga ihop nationella programs

mål om lider och om hur man ska ha effekt? Det ska ju spegla av sig lokala strategier och sedan speglas i de enskilda projektansökningar. Det bästa är om det finns en röd tråd här emellan så att det samjobbas från hela vägen kring målen.

Ja. Hur gick det då Jörgen när vi tittar på det här lite närmare. Ja, man kan väl säga att det i huvudsak är vi lämnar vi ju en ganska kritisk

värdering av det här innovationspolitiken. Man ska ju säga att en intervention som du är inne på är

liksom programmets. Men jag tror vårt Vedum säger att det är programmets tankemässiga ryggrad. Det är ju så härman tänkt sig att lider ska fungera och lider ska uppnå sina mål.

Och man kan ju då säga att vi menar att det är storbrister i hela det här systemet. De här nivåerna hänger helt enkelt inte ihop. Det saknas, eller i fall en väldigt tunn rödtråd i alltihopa. De här långsiktiga målen hur vi ska utveckla landsbygderna i Sverige på lång sikt. De saknas ofta och är ganska diffusa uttryckta och det gäller både i det nationella programmet och även i de lokala strategierna faktiskt. Man kan ju säga det om landsbygdsprogrammet som är det viktiga programmet här, som ju ändå är utgångspunkterna för ledningsverksamheten. Att det är ett program som är präglad av målkonflikter. Det saknas oftast mål. Hierarkier. Alltså, vilka frågor är viktigare än någonting annat? Det är mycket hållbarhet som ska präglade allting, men det är väldigt svårt att utvärdera för att den som skrivit programmet har inte riktigt lagt fast vad som är viktigt och mindre viktigt och så vidare.

Överlag säger jag, ska jag säga, programmet svårsläst. Det är en ring om man uttrycker vanlig medborgare i Sverige som kan läsa landsbygdsprogrammet och förstå vad det handlar om. Så illa är det faktiskt. Men om man försöker sortera i det programmet så är det ändå en program som inte riktigt hänger samman. Sen om vi tittar på de lokala strategierna så är det också en del problem i detta,

men de är lite bättre ofta. Men det saknas ändå fortfarande en sorts teoretiska eller frågor som visar hur detta kan hänga ihop och hur man med de här insatserna i programmen kan förändra landsbygden på lång sikt. Det finns bra undantag på många håll, men överlag så är det ganska svagt uttryckt med hur man vill uppnå effekter. Jag vet inte vad du vill säga om projektansökningar. Ja, man kan väl säga att här sköts nästan 70 som vi läste då ansökningarna. Det var en tredjedel av dem som ändå hade,

som vi tycker, bra effekt tänkande. Där fanns det ett långsiktigt tänkande och uttryckt mer konkret vad man såg att de här insatserna skulle leda till efteråt. Och där fanns också med en del kring

hur det skulle finansieras. Det som nu hade tillfällig finansiering av leder och programmet. Och hur skulle det sedan kunna överleva utan den? Det fanns också med hyfsade tankar och spännande tankar kring det och planer och så en tredjedel av de här som ni är med på. Så det är fortfarande en majoritet som inte har det. Men om vi lyfter upp det positiva i det här så hade de sådant. De hade också tankar, mer utvecklade tankar och skrivningar om hur man skulle organisera den här verksamheten efteråt. Det är det som är den utmaningen att

attliksom tänka efteråt. Och hur ska det då se ut? Hur önskar man att det ska se ut och hur ska man komma dit? Hur ser den vägen ut? Vi använder ju en delför att göra det här jobbet. Analys Jobbet av texterna tog vi framen som senare kom att kallas Effekt barometer.

Så vi tittade på fem saker i alla de här ansökningarna och alla de här texterna. Alltså potentialen, målen, vägen, organisationen och finansieringen som blev till en barometer där man. Det vi använde är också en slags poängsystem och så att

vi gjorde en bedömning av hur stark det här var genom olika ansökningar.

Och den här effekt parametern har sen använts i det här andra projektet som jag pratade om konkret. Och den är väl också ett verktyg som kommer ur våra projekt som ni som jobbar med lidarskulle kunna använda. Den finns på olika ställen. Jag kan intesäga var den finns, men den finns att få tag på den här barometern och lite mer utvecklad hur man kan jobba med den.

Ja, det är väl det vi summerar ettan om just nu.

Den andra frågan då? Som handlar om vilka effekter lever kvar och vilka våra framgångsfaktorerna. Så där gjorde vi så att vi. För att försöka få fram ett svar på det så kontaktar vi verksamhetsansvariga de 14 Leader områdena och då var det tolv som vi kunde få svar från. Då ställde och bad vi att de skulle ta fram två effekt rika

projekt. Exempel som de tyckte var det här är verkligen effekt rika projekt och så fick vi på det sättet ihop 24 projekt som bedömdes av verksamhetsansvariga vara effekt rika och de som studerar. Vad är det nu för effekter som lever kvar i de här effekt rika projekten som de bedömer och vad var framgångsfaktorerna i dem? Så vi gjorde också intervjuer av projektägare ägarna i de här. När vi läste de här

24 så tyckte vi att ungefär hälften av dem hade i hög utsträckning kunnat visa upp sådant som vi dämenar är effekter. Varför inte vara alla då? Det handlar ganska mycket om att det finns en bild, en stark bild ute i linearbetet, att mervärden är effekter

och vi har tagit fram den här bilden och som som lutar sig mot vad som finns i EU var också program målet. Målet är landsbygdsutveckling, men den är inte så preciserad och konkretiserat så vi har gjort den här bilden för att göra det mera konkret och preciserat. Och då är det ju så. Mervärden är jättebra och

jätteviktiga. Men det slutliga målet med landsbygdsprogrammet är ju strukturella förändringar, så på något sätt ska man kunna läsa av det här. Fler besökare, mer arbetstillfällen, ett ökat företagande, en bättre service och välfärd och så klart. Absolut bäst är väl att befolkningen ökar. Det är utmaningen för landsbygden och både behålla och öka befolkning. Så det är såna saker som vi har letat och sett. Finns det exempel på det här och nu då? Och vad var framgångsfaktorerna då?

Jörgen Ja, man kan väl peka på ett par 03:04 där man i de som vi uppfattade ha hade bra effekt skapande på lite sikt. En första är naturligtvis att man har den där tanken om ett långsiktigt effektmål, att man verkligen har den horisonten. Att det inte bara stannar vid att göra ett bra projekt, liksom att det stannar där utan man har tankar om vad ska detta leda vidare? På lite längre sikt. Jag tror också att när man. Vi kan också säga att en gemensam nämnare är att Leadermetoden är väsentlig i det här sammanhanget att skapa en stark lokal samverkan. Här finns det en grupp som jobbat och driver frågor underifrån på det sätt som är tänkt med Lido metoden. Det ser vi att det har effektom man lägger det här lite långsiktiga perspektivet i hela den kakan så att säga.

Och sen så kunde vi också säga att det är ett problem med utvärdering synpunkt att man i de projekt vi såg hade långsiktiga effekter. Och så var det också så att man anslöts till trender och utvecklingsprocesser som är befintliga som går i en viss riktning. Och där kan vi säga att då hakar man på det så kan man också nå de här långa effekterna. En del röster i materialet visar också att har man en affärsmässig, mer affärsmässig ingång punkt i det här att

liksom kunna visa att vi har en hållbar affärsidé när projektiden är slut och vi har också finansiering på sikt. Då är också sannolikheten för att nå långsiktiga effekterna något bättre. Men att lägga till är också att när vi läste de här projektansökningar så var det den svagaste parametern i effekt barometern effektf finansiering. Det var den som absolut minst utvecklade och absolut

inte många hade tänkt till och hade någon idé om hur det skulle gå till. Hur skulle man finansiera det som behövs finansieras om denna verksamheten blev lyckosam? Där saknades det mycket, så det är en där en har en hake där man kan göra många bra saker med hjälp av bidrag, EU bidrag och så. Men det ska ju sedan hålla. Och hur ska det gå till? Vad skade pengarna som behövs för att driva det då? Vad det när som kräver pengar? Men det är nästan alltid något som kräver pengar. Var kommer de ifrån? Ja, det var den andra, den. Den tredje. Från området handlar det om hur man kan bedöma de här effekterna. Hur skulle en modell för effektiv utvärdering utformas? Det här är ju en. Det

här var ju en väldigt svårfråga för oss att ta i. Hur ska man kunnabedöma och skapa en modell för effekt, värderingar och. Jörgen om du skulle börja lite medausalitet. Bekymret?

Ja, men det är såklart en svårighet att utvärderaden här sortens projektverksamhet som bedrivs på olika sätt och med olika utgångspunkter och perspektiv och i olika miljöer i olika situationer. När man pratar utvärdering som med hjälp av kontrollgrupper och att man försöker se om man gör en insats där och inte en insats där vad det blir för skillnader i effekter så är det nästan omöjligt, men inte helt omöjligt. Men det är svårt att göra i sådan här projektverksamhet som lider representerar.

Man kan inte nå den evidensbaserade, liksom styrs av en strängausalitet, att man utsätter någonting och inte utsätter något annat så får man fram skillnader. Utan vi måste och hela det här projektet strävat efter att försöka utveckla en modell så att vi kan läsa av effekter på ett någorlunda vetenskapligt sätt. Jag tror det är viktigt att vi har den strävan i utvärderings sammanhang i de projektbaserade aktiviteterna så att vi inte tappar det långsiktiga tänkandet. Det är väldigt lätt att om man säger att man inte kan göra sådana långsiktiga bedömningar, ja då är risken att det blir lite som att vi var inne på att då stannar det vid mer värden. Man tycker det är bra att det kommer nya bryggor eller? Bygdegården har utvecklats så att man har skapat

en trevlig miljö för samverkan och så vidare. Vi behöver inte ägna oss så mycket åt vad som händer på lite längre sikt. Det är den utmaningen som ligger egentligen i hela projektet. Att med utvärderingsmetoder som är grundade i ett vetenskapligt ändock sammanhang, då pratar vi om en modifierad form av utvärdering i det här sammanhanget. Jag tror det är viktigt och kan också utgöra en sorts drivkraft för de som driver projekt att tänka långsiktigt och utveckladet på det sättet. Här har vi en utmaning som vi med det här projektet vill försöka lyfta fram och hitta lösningar på.

Och då gjorde vi så när vi skulle utveckla en sådan här modell, att vi tog den här bilden av strukturella förändringar. Ni ser de fem där jag lyft fram de fem skulle vi fokusera på. Hur kan vi utvärdera de fem strukturella förändringarna som skulle kunna ha skett efter Libyeninsatsen? Ja, vi höll på mycket fram och tillbaka och testade och diskuterade. Det landade i den här modellen där vi försöker kombinera officiell statistik från SCB med en del sen. Jag ska snabbt, snabbt gå igenom den SCBstatistiken. Den är alltså sånt som man kan beställa för att få

ut faktiska siffror på vad som har hänt på de här femstrukturella förändringsvariablerna

och insats översikten. Det är en annan del ini denna analys av effekter. Den ärden som skulle vara en sammanställning över vad nu liderområdet gjort för insatser. Vilka insatser har man gjort och var harde varit? Inte så lite karaktären på insatserna för att få en bild av.

Så här har det sett ut när programperioden började och sedan när vi gjort de här insatserna. Och så ser det ut så här när programperioden är slut så att man beställer statistik från både från början och från slutet av programperioden så får man ju en skillnad då. Och sedan den tredje ininputen till en sådan här analys. Det är en effektenkät som man skickar till projektägaren. Så vi tog fram en sådan och har använt den och skickat till projektägare och där finns även

det. Ja, det finns ju frågor som som är vad ska sägas? Alla alternativ, frågor och mera öppna frågor. Det som är baksidan med en sådan här effekt enkät är att den är ju alltid subjektiv. Det är ju alltid projektägaren subjektiva bild och det är inte officiellt. Det är liksom inga objektiva siffror att stå på. Men vi tycker ändå de har ett värde när de berättar och beskriver varför vi valde enkäter. Det är för att man skakunna greppa över många som man egentligen ska greppa över alla de insatser som är gjorda i ett litet område som ni tänker att det här är ett område som man gör det här för och sedan kan man ju varje område göra. Därför sitter statistik för det området, insats översikt för det och en sådan enkät för det området och de tre underlagen används sedan till en tolkande analys där utvecklings berättelse kopplas till. Den är utvecklingsberättelsen som står där har vi landat i att den utgörs bäst av lag styrelsen. Lag Styrelsen är de som sammantaget har en väldigt god bild av vad som har hänt i det här geografiska området under de här 06:07 åren. De kan värdera huruvida den här statistiken i förhållande till insatserna och svaren från de projekt enkäten har

har haft betydelse. De kan göra en kvalificerad

analys med sin kunskap om utvecklingen. Det kan ju vara andra saker som har påverkat väldigt mycket. Det kan vara att det etablerat sig en ny verksamhet i det här laget som har fått jättemycket folk att flytta in. Eller det kan vara en flyktningförläggning eller allt möjligt som har med lider att göra. Och den bilden och den berättelsen har ju lag.

Så sammantaget kan då de göra den här tolkande analysen och säga någonting kvalificerat om effekter i närområdet av lite av Leaderprojekt. Och i detta är det då lärprocesser som också ska till och växlas vara där hela tiden. Som en

kontinuitet är väldigt mycket lärprocesser inbyggt för att komma fram till här i stället för, som Jörgen säger, någon slags exakt mätande

utan är mer lärande av och analyserande av kvalificerad data fast byggd på en vetenskaplig modell. Så det är väl vad vi hinner berätta om den här modellen just nu. Den har vi testat också så det har gått både bra och mindre bra och vi har filat på den och vi är framme vid en ännu bättre.

Sedan har vi kommit till den sista frågan. Som handlar om. Hur kan man då arbeta för att öka de här effekterna och vad? Och det ni kan fortsätta med börjar snart avrunda. Ja, och vad blir då konsekvenserna för framtida utvärdering? Ja, vad säger du Jörgen? Hur kan man göra? Jag skulle vilja sticka ut näsan lite grann och säga två kontroversiella saker. Det första är att jag tycker att man ska tänka om nationellt. Kringleder konceptet att vi det för många lider och lider verksamhet i alla Sveriges hela Sveriges långa land. Det är säkert så att jag trampar någon på fötterna när jag säger att man ska hålla på med sidoverksamhet landsbygdsutveckling i närheten av Lund till exempel, som är Sveriges kanske mest expansiva region. Ska man göra mer turism, satsningar på Smögen och så vidare att man kanske måste tänka i nationellt prioriterade ordning? Hur ska de här resurserna som inte är jätte stora? Ska de fördelas ut på fem i lider områden eller ska man ha en föreställning om vad man ska prioritera i Sverige? Vart de här insatserna behövs bäst? Det tror jag inte. Logiken i det stora sammanhanget. Där måste man fundera mycket på det. Och det har vi pratat med centrala myndigheter och andra under lång tid att diskutera den frågan. Jag tror också att man i varje lagom område måste tänka i integrationspolitiken på den egna områdets prioriteringar. Att göra en analys av området behöver man göra insatser och förfinas det och tänka lite mer långsiktigt. Jag tror inte på att det här med att låta hundra blommor blomma eller tusen blommor blomma. Att man så att man har många små projekt som man tror kan ge effekt och att man måste försöka samla. Vi får mycket av den här sortens verksamhet som är uppsplittring på många små projekt. Man kan interiktigt se det långsiktiga effekt skapandet för utveckla landsbygden i Sverige. Det är mycket korta svaret här, men två saker där jag kanske sticker ut näsan och kan få räkna med kritik. Och sedan har vi i vår rapport fyra som snart kommer ut. Den är inte riktigt ut. Där menar vi att några viktiga saker är ju såklart att stärka effekt tänkandet, till exempel med hjälp av denna effekt. Barometern på alla nivåer inom hela lider. Vi tycker också man behöver utbilda lag och verksamhetsområde, verksamhets kontor och projektägare i Effekttänkande. Vi tycker man ska införa rutiner och stödstrukturer som efterfrågar, följer upp och redovisar effekter istället för. Nu är det mycket mer på administration och på kortsiktiga resultat. Där borde man

fokusera mer på effekter. Och så borde man använda dessa. Man borde ha ett uppföljningssystem som gör att man kan använda resultaten för att lära. Och vi har väl en bild på en perspektiv förflyttning som vi skulle vilja skicka med så att om vi säger att vi tycker att det karaktäriserar för mycket i den vänsterspalten i dag som vi upplever lider, så skulle vi vilja flytta perspektivet mer till högerspalten i den här bilden och tillämpa effekt tänkandet. Använda effektbarometern. Tänk bortanför projektinsatsen och tänk lokal utveckling där i form av de här strukturella förändringarna

istället för mervärden. Jag tänker att vi behöver runda av det. Så för nu har det kommit in en hel del frågor och det tänker jag att det måste få chansen att svara på här. Vi har en fråga från Nina. Hon skriver här Hur vet ni att det är just insatser finansierade av lider som skapar dessa effekter? Det pågår ju flera typer av projekt som finansieras av andra medel som också skapar effekter. Ja, det är det som jag var inne på där i den här tolkande analysen som jag gör utifrån det materialet som finns där SCB-statistiken, insatser, översikten och projektägaren. Utifrån det materialet är det jag som gör den här bedömningen och skriver fram den bedömningen och står på de grunder som finns där. Så det är inte vi som gör det och vi tänker att det är det bästa sättet att jobba med effektutveckling inom leder. Den var bra. Tack så mycket för svaret är du. Har vi fått en fråga också från Katarina? Intressanta tankar. Skriver och håller med om mycket. Jag funderar på varför?

Varför? Ökad befolkning är ett långsiktigt strukturellt mål medan t.ex. Ökat socialt kapital inte är det.

Jörgen vill svara. Ja, det är en svår fråga att ge. Ett öppet svar är att befolkningscentra har traditionellt varit ett sätt att mäta landsbygdsutveckling och regional politisk utveckling att titta på befolkningstätheten. Tidigare var det en tumregel Ökar eller minskar befolkningen så är det ett uttryck för utveckling. Socialt kapital Vi har inte kommit fram där riktigt. Hur man ska. Vad det betyder egentligen för lokal utveckling. Det är ju lite olika inriktningar och forskningsresultat på detta, men det är ju väldigt svårt. Vi har haft utvärdering av landsbygdsprogrammet i många omgångar och varje gång har utvärderarna sagt att det är viktigt med socialt kapital. Men vi kan inte riktigt veta och mäta vad det betyder i det mer långsiktiga perspektivet. Så det kanske. Svårhanterligt, alltså över lag att analysera utveckling med socialt kapital på det sättet så

har ett. Ett. Ett annat argument är också att socialt kapital kan ju höjas utan att de andra parametrarna höjs, men att man kan höja trivseln i ett område. Men

det skapar ingen inflyttning. Det skapar inget ökat företagande, det skapar inget. Inget av dessa strukturella förändringar. Och då står ju den landsbygden ändå och stampar. Och är det då en avfolkning landsbygd? Så även om man har högre socialt kapital så är man ju liksom inte framme vid att det ger effekter. Det är bra att ha. Men hallå,

det ska ju ge någonting. Det sociala, Kan det leda till någonting? Ja. Tack så jättemycket för det svaret. Då har vi Katarina här

igen. En efter enkät till projektägare. Finns alltid en risk att dessa överdriver effekterna från projekten eftersom de vill legitimera verksamheten i sina projekt och att stora insatser har gått

till projektet. Hur tar ni hänsyn till det? Eftersom mycket av den objektiva SCB statistiken knappast är på samma nivå som projekten. Nu är det en utmaning och igen. Vi har ju som lagt det där och modell tänkandet i lags

knä. Vi tänker att lag får göra den där kvalificerade bedömningen av att ja, ja, här har de ju överdrivit jättemycket för de känner ju till. Jag känner ju till det på ett helt annat sätt. Vad som har hänt i det området? De känner säkert till också var de har de viktiga projekten har lett till. Så de kan ju. De kan ju med något kvalificerad men med ganska kvalificerade grunder säga något om det där. Och vad ska då användas till detta? Effekter? Bedömningen är analysen. Ja, vi tänker att den ska användas till framför allt till internt lärande, så att man sedan kan stärka verksamheten och driva den mot mer effekter, men också såklart politiskt och till dem som är med och finansierar lider. Att visa på att här kan vi faktiskt med fog säga att att lider har bidragit till saker som stöds av detta och detta. Detta då. Då tänker vi att då kan de här subjektiva projektet, berättelsen och de enskilda de sjunka undan och de blir inte så om inte fästa så stort avseende vid dem.

Det ligger lite på lagets ansvar att ta den bollen om de läser in sådant överdrivna. Ja, för annars är den säkert också lätt överdriven.

Då ska vi se. Går vi vidare till nästa fråga här, då är det Gustav som undrar här. Vet ni hur stor andel av de samlade utvecklings investeringarna som görs i ett område som kommer från? Och det vill jag göra. Har vi något om det? Det tror jag inte. Vad menar du med utveckling? Det är lite så man får tänka. Där är ju många olika aktörer som är inne

i det här så det är lite svårt att fånga upp det faktiskt.

Men vi kan väl lägga till vad vi har sett och vad vi tycker borde förbättra här är ju att det borde samordnas och samarbeta mer än vad det görs mellan olika utvecklingsinsatser som kommer från olika håll, regionala kommunala lokaler och så vidare. Om det läggs ihop så blir det en större kraft och hakar i varandra och stöttar varandra.

Rent generellt hade jag gärna sett att vi kunde utveckla metoder för att belysa den sortens frågor. Vi har ju hållit på här och diskutera vad man ska ligga i när man ska bedöma insatser och olika geografiska delar, vad det är för instrument man ska använda. Det är en jättesvår uppgift när man med metodutveckling skulle kunna använda GPS system och annat som finns som skulle kunna utveckla detta lite ytterligare. Gör säkert också försök och experiment med detta. Men än så länge så är det svårt att

svara på sådana frågor faktiskt. Då tackar vi för det. Svaret lyder Lappland. De undrar här hur ser Jörgen på att det är en lokal metod? Om den ska skalas upp?

Är inte säker på att jag förstår

tankebanan riktigt. Men det är klart att leder är ett arbete som ska ske underifrån. Det vi gör här är bygga lite grann på det att man ska kunna

med lite utvärderings resultat kunna ge impulser och utveckla diskussionerna i de här miljöerna som sker underifrån. Det ser vi som vår uppgift och helt centralt. Det här att Leader ska äga de här processerna på många olika sätt. Som Mats berättade om tidigare så det finns ju kvar där. Men jag tror det är viktigt för förleder att ha intryck av att analyser kring till exempel intervention i det här med effekt, barometer och hur man kan arbeta med sitt område på ett lite mer medvetet och utvecklat sätt. Jag tror man hela tiden kan vi alla förbättra oss och utveckla våra förmågor. Då är det värd att det kommer personer som kanske inte är direkt inblandade men som kan

bidra till oss verksamhet. Vi ger våra rapporter hela tiden den här erkännandet åt betydelsen av att jobba underifrån.

Det låter jättebra det här med att alla kan förbättra sig. Så då går vi vidare efter den frågan till rågsom har en fundering är kan paraply projekt vara en modell att samla småprojekt mot samma riktning? Men där har du Jörgen som far.

Eller det kommer vi väl? Vi lanserade ju i tidigt skede av projektet utvärderingen. En tanke om att man skulle jobba med projektportföljen. Vi fick så enormt mycket diskussioner och frågor om detta, men det handlar ju lite grann om samma idé att kunna samla lite strategiskt. Det handlar ju om

intervention logiken på lokalnivå. Att kunna jobba med paraply tror jag är en bra idé att samla, men det kräver ju även däratt man har blicken lite framåt. Vad är den långsiktiga finansieringen, långsiktiga organiseringen av verksamheten för att det ska lyckas? Jag tror att det är

nog en väg framåt att tänka på det sättet. Jag vet inte var du säger Mats, och speciellt om man kunde få de här

delarna i så fall paraplyet, att komplettera varandra. Det är ju lite svårt som jag förstår det, för att ledare kan ju istället så mycket utan det bygger ju väldigt mycket på enskilda idéer och lokala entreprenörer och inspiratörer som som har sitt. Och det är ju inte säkert att det synkar så bra alltid. Det är inte säkert att det som någon har som en egen liten idéer, väldigt liten för sin lilla verksamhet passar i ett större utvecklings tänk. Och då är ju frågan om liv där och lag är modiga nog att säga nej till ett aktivt men ack så bra lokalt litet paraply insats bara för att med hänvisning till att den interiktigt passar in i en mera

medveten paraply strategi.

Men vi tror att vi tänker så i alla fall, att det borde kunna mer pang för pengarna om man säger så. Om det samordnas och synkas och hakar i varandra och stöttar varandra på ett medvetet planerat sätt. Åh, tack för det! Du går vidare till Pascals fråga.

Går pilarna från första bilden åt andra hållet? Lokalt ledd utveckling och lokala strategier Nationellt frågetecken? Spelar det någon roll för att det ska bli effekter lokalt och nationellt och påverkan åt båda håll? Vad säger du Jörgen förutom att bilden. Ja ja nu blev det. Nu blir det Word program som styr det hela. Visst vore det idealet, men hur ser det ut i praktiken? De formas ju programmen först och utifrån det lösgörs lokala strategier som sedan ansöks och blir beviljade och sedan så drar projektverksamheten igång. Så det finns ju liksom en administrativ logik som är uppifrån program via strategi ner till projekt insatser. Men visst vore det ju superbra om det kunde gå åt andra hållet. Jag vet bara inte riktigt hur det ska gå till. För nu tycker vi upplever inte att det är organiserat så att det blir de här processerna uppåt utan det är mera administration som skickas uppåt och rapporteringar. Men kunde man få till det här lite mer lärande organisations tänkandet inom ledarså kanske man kunde komma åt det där mera uppåt också. Att strategierna och programmen påverkas av insatserna. Men det kräver ju en del organiserat lärande. Det är ju ingenting som

de rapporter som nu kommer och slutrapporter. De har inte så mycket sådant i sig som vi ser i alla fall. Vi är ju liksom lite på sidan så kanske någon

lagmedlem har en annan synpunkt på det. Men visst, vore det bra vore det bra om pinnen gick åt andra hållet också. Går vi från organiserat lärande till Linda som en fråga i er analys av de 69 projektansökningar? Har vi tagit hänsyn till storlek på budget, hur stora effekter i form av arbetstillfällen, nya företag och andra strukturella förändringar tycker ni skulle vara rimliga för ett projekt på 200 000 kr som söks av en ideell förening? Vi har inte tittat på det. Vi har inte varit på den nivån alls att vi har någon förväntning på att den summan ska ge något, någonting sådant. Utan vi har

tittat bara på om de tänker överhuvudtaget

om en intervention. Logiken finns där och i vilken grad den finns där. Sedan måste det såklart anpassas efter storleken på projektet, men det är inte den vi har bedömt utan mer om i vilken grad det finns ett sådant tänkande i de här ansökningarna. Så det är liksom intendenten där aspekten på storleken. Har vi inte med i urvalet så tror vi att en viss hänsyn till det gjorde vi att vi siktade på lite

större. Eller hur var det nu? Jag kommer knappt ihåg var så länge och så många år sedan.

Jag kommer inte ihåg hur vi tänkte kring projektens storlek, men det var nog så att de allra minsta sorterar vi bort. Jag har för mig det också för att det skulle vara sådana som har en större del och roll i ett områdes budget. Och då tar vi en sista fråga härifrån. Sören Innebar ett ökat fokus på effekter att de utvecklingsstrategier som skrivs snävas åt. När jag åt.

Vad kan det betyda? Jag skulle säga.

Nej, det är ju inte att sträva åt, det är tvärtom. Det är ju att höja blicken och bredda synen.

Tänka också spridning mycket mera. Att nu gör vi den här saken här och om den blir bra då är ju inte det skainte bara vara en liten lokal plopp som händer där, utan det ska ju då spridas det goda resultatet och få mer effekt. Och att man tar med det också. Nej, jag känner inte det. Alla som måste vara mera öppna upp och tänka bortom bubblan. Projekt bubblan.

Då var det den sista frågan jag behöver runda av.

Rubrik 2

Text